

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Hirdetési díjak.
Hatször hasábozotti gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket felfvesznek:
Bécsben: Oppelk Alajos Städt Stenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.), Haasensteint et Vogler (Wallfischgasse 10.)
Budapest: Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasensteint et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája. Budapest Szervitater 5. sz.
Nyitltéri cikkek
gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, MÁRCIUS 2.

Országszerte megindult a szóáradat. Pár hét óta mindenki csak közigazgatásról beszél, az időszaki sajtó arról vezérzik. Nulla dies sine linea.

S ez nagyon öröndetes és figyelemre méltó jelenség. Ujra kezd ébredni a közszellem, és a mi a legöröndetesebb: a mindennapi életet legközlelebből érintő gyakorlati kérdések felé fordul a közfigyelem: országos pénzügyek, aztán közigazgatási reform, továbbá mezőgazdasági és ipari problémák. Sőt még az ellenzék is leszállott a nemzetközi politika vesszőparipájáról, még a szélsők is csak úgy mellékesen érintik a magas politika általunk egyedül úgy sem megoldható, a legtöbb esetben nemzetközti helyzetünkbeli logikai kényszerűséggel folyó óriási kérdéseit és tényeit; még ők, ultráinak is, rájöttek, úgy látszik, arra a meggyőződésre, hogy a magasb, a nemzetközti politika kérdései hatalmi kérdések; következőleg nemzetközti, melynek államisége még csak a consolidálás stadiumában van: igen nagy mértékben meddő sypshusi erőlködés, pusztá aspirációk formulázásával, csak hatalmi tényekkel fogatosítható jogokra való hivatkozással fecsérelni az időt s eközben elhanyagolni az erő-gyűjtést, a belső hatalmi fejlődést.

Visszatérve a napirendre: a közigazgatás ez idő szerint annyit vitatott reformjára, nekünk úgy tetszik, hogy e tekintetben országszerte két téves kiindulási pont egészen téves világításba helyezte a fölvetett nagy reform-kérdést.

Nem akarunk vitát kezdeni sem a centralisatio, sem a municipalis autonomia szélsőséködő entusiastáival. Utóvégre is, hogy egyik vagy másik mellett tőre lándzsát valaki: ez sokat függ szerintünk az illetőnek politikai nevelésétől, sőt egyéni vérmérsékletétől is. Aki a centralizatióra esküszik: azt az autonomia pártjához soha sem fogja capicitálni s viszont.

Egyébiránt, ismételtük, nekünk úgy tetszik, a vitatkozásnak mind a két táborra két olyan pontot választott kiindulási pontnak, melyek egyfelől jelen közigazgatási szervezetünk félreismeréséből, másfelől pedig az u. n. közigazgatás és önkormányzat elméleti és gyakorlati körülírásának teljes hiányából keletkeztek.

Az egyik a választási és kinevezési rendszer.

A KELET TÁRCZAJA.

Drommel úr következetlenségei.

Elbeszélés.

Írta:
Cherbuliez Viktor.

IV.

(Folytatás.)

— Kétszáz ötven fontos volt, mondá halkan Taconet.

— Kétszáz volt csak, uram, választott Lestoc izgatottan. Ha én mondom, bizonyára úgy is van. Az én Dorottya nénem, a ki, az igaz, egy kissé különös leányzó volt, nem szerette a tolvajokat. Ekként már gyermekkoromtól kezdve megtanított a más jószágának tiszteltetére. Én pedig elhittem mindazt, a mit mondott és ma is hiszem.

— Egy pillanatig sem vonom kétségbe, mondá Drommel, hogy Dorottya kisasszony valóban igen tisztességes személy lehetett; de kedves ücsém, úgy látszik, nem igen értett a helyes okoskodáshoz. Különböztet tudta volna, hogy a tulajdon nem eredeti jog, hanem pusztán emberi találmány, s hogy ennél fogva szabad azt átalakítani s a természetszerű viszonyokhoz alkalmazni.

Malaserra herceg, ki eddig egy szót sem szolt, e szavakra fájdalmasan kiáltott fel:

— Nagy Isten! Ön megrémit, kedves tudós! A tulajdon eszméje az én legkedvesebb barátom, az én bálványom. És ön azt le akarja rontani! Ön hatalmas logikus, talán a leghatalmasabb, ki a világon létezik, ezt már a fogatban észre vettem. De meg van írva, hogy az ördög

Melyik jobb, melyik észszerűbb: előfölt foly a vita. Az egyik fél váltig erősíti, hogy ha többé nem választjuk nagy korteskedés zajongása közepett magunk a szolgabíró: hát akkor közszabadságaink egyik erős biztosítékát bocsátjuk ki kezünk közül, ezen kívül a nép elveszti érzékét, érdeklődését a közügyek, saját ügyei s érdekei iránt.

Ellenben a kinevezési rendszer barátja a közigazgatási bajok és visszaélések ellenében csak abban találja föla panaceát, ha a megyei és városi tisztviselőket, szigorú qualificatio alapján, a központi kormány nevezzi ki; szerintök addig nem lesz jó adminisztratio, míg nem lesz kinevezés, sőt ezt még nemzetpolitikai érdekekben is az idők elengedhetetlen követelményének tartják, mint p. o. Grünwald Béla.

Nős, mind a két résznek lehet részben igaza; de egy dologban kétségtelenül tévednek mind a ketten. A kiindulási pontban.

Az autonomistáknak, midőn úgy kardoskodnak a választott tisztviselő mellett, az látszik kiindulási pontjuk lenni, hogy az önkormányzat a megyében és városban vagy csaknem kizárólag, vagy legnagyobb részt, a tisztviselői kar választásában nyer kifejezést.

Ez bizony annyi, mint félreismerni az önkormányzat lényegét, mely tannem csak a választásban nyilatkozik. Ha nincs meg a megyének és városnak a képviselő-testülete, mely a helyhatósági kormányzat, a municipalis vagyon, a megyei és községi pótadó és közterhek, a helyi érdekek stb. tekintetében törvény erejű szabályokat (statutumokat) alkothat; ha nincs meg a képviselő-testületeknek az esetleges joguk, hogy a központi kormány rendelkezéseinek, melyek netalán törvénytelenek, a végrehajtását bizonyos körülírt korlátok között megtagadhatják: akkor bizony az egész tisztviselő-választásban gyöngye kifejezést nyer az autonomia. Es viszont: ha a ma jogosultságokkal országos törvényről fogva bír a megyei és városi polgárokból alakult politikai közönség: akkor teljes hatékony-sággal gyakorolhatja az önkormányzatot, még ha esetleg nem választja is önmaga azokat a közveket (tisztviselőket), melyek dispositióinak fogatosítására hivatvák.

De a kinevezési rendszer híveinek kiindulási pontja is tévutakon jár. Pana-

maga is igen nagy logikus. Bocsánatot kérek öntől, kedves barátom, hogy az ördöghöz hasonlítom, de valóban meg vagyok rémülve...

Drommel rendkívül büszke volt arra, hogy Malaserra herceg már másodikban kedves barátjának nevezte őt és pedig tanúk előtt. Egészen nekivörösödött csupa dicsőségtől. Olyan szemekkel nézett a hercegre, mint a galamb, midőn párjával turbékol.

— Oh, herceg, bocsásson meg kegyesen, mondá. Kegyelmeséged engem csakugyan féltet. Én nem töröm el a tulajdont, hanem tökélyesbitem azt. Miről van szó? A kérdés veleje az, hogy a föld teremje meg mindazt, a mit teremhet, és hogy a tulajdonhoz mindenki juthasson. Csak hallgasson meg kegyesen egy perczig, s kövesse figyelmesen okoskodásomat. Ime, itt van egy henyé ember, ki atyjától egy birtokot örökölt, ki azt tékozojla. Nevezik őt, ha hercegség megengedi, X-nek. Z tehetséges ember, ki nem örökölt, s ki nem tudja kellőleg értékesíteni tehetségeit. Ha ő kapná meg X birtokát, annak jóvedelmét megkészszerézn s kétszeres adót is fizethetne az államnak. Tehát nem-e áll érdekében az államnak, hogy X birtoka Z-é legyen? Ha a közérdekből szükségessé ki-szajátítás egész szigorúságában fog alkalmaztatni, nem lesz többé tolvaj, mert mindenkinek lesz birtoka.

— Kivé X-nek, kiáltott fel Taconet, ki mindig izgatottabb lett.

— Annak számára majd találunk valami foglalkozást, felelt erre méltóságteljesen a tudós. Egyébiránt ki kell jelenítenem, hogy X nagyon keveset érdekel.

ceának tekintik a miniszteri kinevezést; pedig gyakorlatilag épen annyi anomáliára és visszaélésre vezethet, mint a választás. Bizonyítékokat sorolhatnánk föl erre akár mindennap, akárhányszor.

De téves a kinevezési rendszer híveinek merev álláspontja azért is, mert ők egy nagy igazságtalanságból s illetőleg fölterésből indulnak ki, ami azonban csak igazságtalanság és föltervés, de legkevésbé sem tény és igazság.

Az igazságtalanság abban áll, hogy a kinevezés hívei a jelen adminisztratiótamennyiben rossz, egyesegyedül a választási rendszernek rójják föl bűnét.

Ne legyünk igaztalanok! Summ cuque! Ugyan bizony adminisztratiók azon ügyágai, melyeket miniszterileg kinevezett közvegek látnak el ügyannyira, hogy a megyei és városi önkormányzatnak abszolúte nincs befolyásuk rájuk, egészen mintaszerűek, kifogástalanok talán? Mi ellen hangosabb és sürűbb a panasz országszerte, mint az adókezelés ellen? Pedig miniszterileg kinevezett organumok látják el! Hát a többi államkormányzati ügyágak? Talán azok ellen sohasem merülnek föl panaszok?

Dehogyan! Naponként, lépten-nyomon. S csodálatos: a megyei adminisztrációt csak azért ítélik el, mert — választott organumok látják el.

Ez tévedés épen úgy, mint az a föltervés, hogy ha majd kinevezik a megyei és városi tisztviselőket: akkor mindjárt vége lesz minden bajnak.

Utóvégre egy ország kormányzatának jósága vagy rosszasága nem attól függ, hogy ki ad mandatumot a közhatalmú functionáriusoknak: a miniszter-e vagy magunk, a polgárság, hanem függ kettőtől: először az anyagi törvények jóságától és — az ember-anyag minőségétől, melyből az ország tisztviselői karát kell toborozanunk.

Ezt a kettőt kell első sorban reformálnunk. Akkor aztán meglesz az adminisztratio reformja is!

(A mérsékelt ellenzék) programmegállapítási tárgyalásairól, melyek szombaton s vasárnap tartattak, a lapokban elterjedt különböző s részben alaptalan hírekkel szemben, a következőket közli a „P. N.”

Szombat este az egyesült ellenzék, vasárnap a pártion kívüliek klubja tárgyalta a fölvetett kérdést: a közigazgatási reform kérdését.

Már mondtam, hogy igen tünys és hanyag ember, a kinek nem sok hasznát lehet venni. Az minden tekintetben sajnálatra méltó ember, a ki nem alkalmas arra, hogy az élet harezában küzdjön. Nincs szentebb elv, mint az erősebbnek joga, mert hiszen e világon csak az erő az, mely észrevehetőleg jelentkezik, és ezen elv ép úgy érvényesíti hatalmát a természetben, mint az emberi társadalomban.

Midőn e szavakat mondta, tetszelgő önbámúlattal nézte hatalmas ökleit s kifeszített óriási karjait, melyeket e pillanatban képeseknek hitt arra, hogy egy tölgyet kiszakítsanak a földből.

E pillanatban egy töl sifit fürjet hoztak az asztalra. A sifit fürjet a kis Lestoc rendkívül szerette s ezt a vendéglőné tudta. Drommel majd egy feltűzést kivett tényérjára, egyet egyszerre felfalt s hatalmas teljes érzetében ropogtatta fogai között a csontokat. Azt képzelte magában, hogy e fürjek szintén az erősebb jogát illető elvnek aláztos hívei, s talán még dicsőségeknek is tartották, hogy arra voltak hivatva, hogy megörvendeztessék egy hírneves tudós gyomrát.

Malaserra herceg, ki mindezt bámulva szemlélte, valósággal félni kezdett, s így szól:

— Kedves jó barátom, ön csakugyan nagy fájdalmat okoz nekem. Gondoljon csak Malaserrára! Mily szép úradalom az a Malaserra! Van abban minden, a mit az ember csak kívánhat: szőlő, olajfák, mezők, sárga kalászban rengő földek s apró, narancsok. Malaserra rendkívül kedves jószágom. Azután Palermóban két gyönyörű palotám van! Már kedves barátom, kénytelen vagyok bevallani, a mint ezt megmondanám még legjobb barátom-

Különösen a szombati értekezlet volt élénk, s helyenkint személyi jelleget öltött. A kinevezés vagy választás ügyét tárgyalták, de többen fölvetették azt a kérdést is, hogy nem volna-e észszerű, ha a párt a jelen alkalommal megállapodnék az állami élet összes főbb kérdéseit felelt, és különösen kiemeltetett a vallás-felekezeti közötti egyenlőség és a polgári házasság kérdése. A párt, gr. Apponyi felszólalása után, azon nézetben volt, hogy a fölvetett kérdések tárgyalása egyelőre mellőzendő s a megállapítandó program csak az eddig vitatott pontokat: a közigazgatás, pénzügy s a közigazdaságra vonatkozó pontozatokat tartalmazza.

Ezen indítvány két szavazattöbbséggel elfogadtatott, s így a jelen akezióra nézve, ez képezi az egyesült ellenzék megállapodását.

A pártionkívüliek klubja, tegnapi értekezleten a jelen akezióra nézve hozzájárult a megállapodáshoz. A két párt egyesülésének céljából azonban a fölvetett kérdésben mindenesetre tüzetes megállapodásnak kell történnie. Egyszermind megjegyezhetjük, hogy a Pesti Hírlap mai közleménye, mely e tárgyalásokról szol s bizony elfogadott pontozatokat is közöl, nem felel meg a valóságnak.

Az Irredenta egy proklamációja.

Az Italia Irredentának a „Comitato Lombardo“ által terjesztett proklamációjának szövege a következő:

„Testvérek! Ti, a kik hazai virányokat polgár vérről áztattatok, hogy Olaszország egységet megteremtsetek; ti, kik Magenta és Solferino csatamezőn véretekkel mostátok le az idegen zsarnokság gyalázatát; ti, a kik feláldoztatok fiaitokat a távoli Krimben, hol egy megtámadott nép szent jogait kellett védeni — benéteket ma megsért az idegen, ki, titokot gyávkának, halátlanoknak, haszontalanoknak mond, és még azt is hozzá teszik, hogy Olaszország egysége nem a ti művetek, hanem a nagyhatalmaké; hogy Európa tanácsában annyit sem nyom mint egy levél, hogy ott csak ndvariaságból van helyetek, végre, hogy nevetségések vagytok, ha minden európai mozgalomban okot láttok területi kompenzacióra, — a nélkül, hogy más jogozimetek volna, mint hogy forradalmár nép vagytok, mely Európát folytonos nyugtalanságban és ennélfogva folytonos harci felszerelésben tartjátok. Olaszok! Bűntök az, hogy azt akarjátok, a mi a tiétek; a vágy [felszabadítani ama kevés számú testvéreket, kik még az Adria partján a rablós, körmei alatt élnek. Gyalázat! Nem-e becsavágy volt ez Poroszország részéről, midőn Franciaországtól elszakította Elzász-Lotharingiát? Nem volt-e becsavágy Anglia

nak is, hogy ha Z tölem Malaserrát követelné s puska volna véletlenül kezem ügyében, bizony nagyon sajnálatos dolgok történnének. De ne beszéljünk többé Malaserráról: gondoljon az erkölcs követelményeire, kedves barátom! Az erkölcs az emberiségnek mindene. A tulajdon tisztelete az érzelmek legszentebbike. Az enyém és tiéd közti különbség az a szent palladium, mely az oly tisztességes embereknek, minők mi vagyunk, legbiztosabb védvét képezi. Ez a mindenségnek alapja, a....

Még sok egyebet akart mondani, de Taconet nagyon erősen reászegezte szemeit. Ha valaki huszonöt évig rendőrbiztos volt, az eltörölhetlen nyomot hagy modorán s az ilyen ember csakhamar kiálthatatlanná kezd válni. Malaserra hercegrenek e tekintetben rendkívül érzékeny természete volt, mit megmagyaráz azon körülmény, hogy soha sem érintkezett ily fajta kellemetlen foglalkozású emberekkel.

Drommel a herceg izgatottságát annak tulajdonítá, hogy nagyon félti Malaserrát s azért sietett rögtön becsületszavával biztosítani őt, hogy a jövő törvényhozója bizonyára fog annyi tisztelettel viseltetni irányában, hogy nem fogja elvenni földjeit, olajfáit és apró narancsait.

— Mindig azt mondták rólam az emberek, hogy nagy fizignomus vagyok és csakugyan az első találkozásnál tudtam, hogy ön nagy gazda. Bizzék bennem, kegyelmes herceg! Nem fog senki az ön úradalmához nyúlni, a föld a legméltóbbnakn fog osztályrésztül jutni. És én nem töröm el a tulajdont, hanem azt forgásba hozom.

— Forgásban van az már Németországban? kérdé a kis Lestoc.

részéről, midőn Cyprust anektálta? Nem volt-e Franciaország becsavágy, midőn Olaszországtól elvette Nizzát és Savoyát? Nem volt-e és nem-e becsavágy Oroszország, mely félszázad óta egész Európát lágokba borítja, hogy az ottomán birodalom metropolisát hatalmába kerítse? — Nem-e szintén becsavágy Ausztria, mely a nélkül, hogy részt vett volna a keleti háborúban, Bosznia és Herzegovina birtokába helyezte magát!... Igen, úgy van!

— És Olaszország Európát felforgatja és Olaszország becsavágy, mely egy darabka olasz földet reklamál. — És minket neveznek halátlanoknak. De hát ki ellen vagyunk halátlanok?

Talán Anglia ellen, mely a Bourbonok miatt szegényében támogatott beuntuket felkelésünkben? El vele! Nem segítettük-e mi Angliát a krími háborúban? Talán Oroszország ellen, mely semmikép sem ellenezte, hogy Rómát okkupáltuk? Ez nagyon kis csekélység volt az újdonszült német császárságnak, melynek Olaszország a legnagyobb áldozatot hozta, a saját becsületét, midőn Franciaországnak nem teljesítette a megígért segélyt. Talán Franciaország ellen, melynek oldala mellett harezoltunk a közös ellenség ellen? Nem fizett-e Olaszország drága árt e segítő nemzetnek, midőn Nizzát és Savoyát feláldozta? Még csak azt kell eldönteni, hogy talán ne legyünk-e halásak százados barbár ellenségünk: Ausztria ellen. El vele. Átok alá az észlelyességgel, átok alá a várakozás, a mértéktartás és nyugalom, a szegény és gyalázat politikájával! Mi nem leszünk vadak, mint Oroszország nihilistái, kik uralkodójuk ellen harezolnak és fenyegetik hazájukat. Mi szeretett uralkodónk mellett, a re galantuomo háza mellett leszünk; távol tőlünk, hogy fenyegetstik testvéreinket; de mi a nihilisztikus rombolásokat ellenséges földre fogjuk vinni és nem fogunk lankadni, míg az utolsó talpalatnyi olasz föld nem lesz visszaadva Olaszországnak — utolsó szavunk lesz: „Éljen a fel nem szabadt Olaszország, éljen a király, éljen Garibaldi!“ És zászlóinkon véres betűkkel lesz ez a felírás:

„Esküszöm újra szabad lesz az a még rab olasz föld.
Vagy a harc mezején vérezen el érjed Olaszhon
1880. február hó.
A Comitato Lombardo.

Törvényjavaslat

az erdélyi, egy a volt Kraszna, Közésszónok záradékgyepei és kövárvidéki területek birtokrendezési ügyének egyszerű sítése és gyorsítás tárgyában.

1. §. Az 1871. évi LIII. t. cz. 80. §-a alapján, ezen szakasznak, továbbá az 1871. évi

Drommel mélyen felsohajtott.

— Németországban még a régi elö-
itéletek uralkodnak; de már ott is szűnő-
félben vannak és bizonyára Németország
fogja megadni a példát az általános eman-
cipacióra. Németországban már hajnalodik
s holnap felkel a nap. A németek vala-
mennyi többi nép között kitűnnek a rea-
lizmus geniusza és a szinthezis érkeke
által.

— És elnyelvén a hetedik fürjet, ezt
tevé még hozzá:

— Ne értsenek engem az urak földre.
A germán szinthezis az, mely Szedánál
győzött.

Taconet ajkához emelte poharát s azt oly erővel ittötte le az asztalra, hogy elrepedt és szemei villámokként szórtak. De csakhamar lecsendesedett s ezt mondta halkan:

— Türelem, válaszolt Panurge.

— Apropos, mert már benne vagyunk,
mit fogunk csinálni a családdal? kérdé
Lestoc.

— A családot nem bontom meg, ha-
nem szintén tökéletesítem. Minden gyer-
meket az állam fog táplálni és nevelni.
— És a házasságot, ne töröljük el
azt is?

— A házasság, kedves gyermekem,
a legabszurdabb valamennyi előítélet kö-
zött, ez a legnagyobb merénylet, melyet
a férfi és az asszony szabadsága ellen
lehet intézni. Én a házasságot a szerelem
szabadságával helyettesítem.

— Ertem önt. Tehát ép úgy, mint
a tulajdont, forgásba hozzuk a nőket.

— Szabad lesz egyszerre több fele-
séget is tartani? kérdé Taconet.

(Folyt. köv.)

LIV. §-ának a törvénykezési eljárást szabályozó intézkedései következőképpen módosítottak:

Erdélyben, és a volt Kraszna, Középszolnok, záradmgyeői és kövárvidéki területeken minden urbéri, egyes telek és telekreszek majorsági és urbéri természetű, meg vagy visszaváltatási iránti perek, birtokrendezési, arányosítási és tagosítási ügyek az érdekelt felek meghallgatásával bírói nyomozó eljárás és az ügy tisztába hozatalára szolgáló adatok és bizonyítékok hivatalból való beszerzése alapján intéztetnek el.

2. §. Ugyanazon eljárás szerint folytatandók és kiegészítendőek mindazon folyamatban levő urbéri és birtokrendezési ügyek, melyekben jelen törvény életbelépétekor még jogérvényes végítélet nem hozatott.

3. §. Jelen törvény 1. §-ában érintett ügyekben hozott ítéleteket másodfolyamodásilag a kir. ítélőtáblához, harmadfolyamodásilag a legfőbb ítélőszékhez lehet felebb vinni.

A megengedhetőség kérdésében hozott ítéletek ellen a harmadbírósihoz való felebbvitelnek csak akkor van helye, ha a kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét megváltoztatta.

Ezen felebbvitelre és az 1871. évi LIII. tvez. 52. §-ában, ugy az 1871. LV. tvez. 27. §-ában érintett kiigazításon kívül egyéb perorvoslatnak (perújításnak) helye nincsen.

4. §. Az 1871. LV. t. cz. 15. §-ában megállapított három évi határidő jelen törvény életbelépésétől számítandó öt évre hosszabbíthatik meg.

5. §. Az 1871. LV. t. cz. 18. §-ának módosításával a tagosítás eszközlendő, ha a tagosítást kívánók birtoka a tagosítandó határnak egy negyedét teszi.

6. §. Ezen negyedrészt kiszámításánál nem csak az 1871. LV. t. cz. 19.-ában elősoroltak, hanem az állami, egyházi, közalapítványi javak, ugy a gyámság és gondnokság alatt állók birtoka is a tagosítást kívánók birtokához számítandók.

7. §. Az 1871. LV. t. cz. 21. §-a következőképp egészítettik ki:

A határ tagosításá alól gazdasági okokból és a tagosítás könnyítése céljából bármelyik érdekelt íd indokolt kérésére kivethetők havasi és külön mivélés alatt nem álló hasonnemű és értékű oly területek, melyek az 1871. LIII. t. cz. 60—79. §-ának intézkedése alá nem esnek.

Azon kérdés, vajjon ezen területek a tagosítás tárgyává teendők, a megengedhetőség kérdésére vonatkozó ítéletben döndendők el.

Ezen határrészek tagosítása utóbb újból kérhető.

8. §. Erdők és erdei haszonvételek szabályozásakor egyes közbenő részletek és kisebb be nem telepített területek a körültekővő erdővel egytt szabályozás alá veendőek értéküknek ingatlanokban, vagy ilyennek hiányában készpénzben való teljes megtérítése mellett.

9. §. Szabályozási eljárásoknál csak minősítési okmányokkal bíró, gyakorlatilag képzett mérnökök alkalmazhatók.

A mérnöki minősítést megállapító és a mérnöki eljárást szabályozó utasítás rendelvényi útton fog kibocsáttatni.

10. §. Becsléseknel, osztályozásoknál és szabályozási terv elkészítésénél a bíróság részéről rendszerint három kifogás alá nem eső gazdasági szakértő fog alkalmaztatni azok sorából, kik e végre az illető törvényhatóság közigazgatási bizottsága által megjelöltetni és a bíróság részéről állandóan meghíttetetni fognak.

A felek részéről rendszerint két-két szakértő nevezendő.

Szükség esetére a bíróság és a felek részéről alkalmas szakértők száma a fenjelölt arányban szaporítható.

11. §. Azon birtokszabályozási ügyekben, melyekben a mérnök bevezetése jelen törvény életbelépétekor még meg nem történt, a felmérés, becslés osztályozás, hitelesítés, mészaki, ugy a szükséges bírói kiküldetések költségeit valamennyi érdekelt fél birtoka arányában köteles viselni.

Ezen költségekről a felek meghaltatásával és a mérnöki szerződés alapján előírányzat készitendő, mely a bíróság véleménye jelentésével megvizsgálás és jóváhagyás végett az igazságügyminiszteriumhoz fölterjesztendő.

12. §. Ezen költségek az 1876. XV. t. cz.-ben megjelölt közegek által és módon az ingatlan birtok után járó földadó arányában (kizárásával minden pötléknak) kirovandók, legfeljebb 8 év alatt behajthatók és külön felszámítandók olyképen, hogy a befolyó rovatolokra előlegezések adathassanak és kölcsönnyelvelek eszközöltethessenek.

Az ily rovatolok és kölcsönök a szabályozandó birtokra minden más kivételért előző zálogjogi előbbséggel bírnak.

13. §. Az igazságügy-, a pénzügyi és ipar-kereskedelmi- és földmivélségi miniszterek megbízatnak jelen törvény végrehajtásával, és felhatalmaztatnak az e célra szükséges utasításokat kibocsáttatni.

Budapest, március 1. 1880. Dr. Pauler Tivadar s. k.

A költségvetés tárgyalása.

A képviselőház ülése márc. 1-én.

Pauler Tivadar igazságügyminisster a következő két rendbeli javaslatot teszi le a ház asztalára: a gőzmalmokról, és az erdélyi és a hozzá tartozó részek birtokrendezési ügyénekegyszerűsítése és gyorsítása tárgyában. — Az igazságügyi bizottságnak adtnak ki.

Napirend: az 1880. évi államköltségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Csátfár Zsigmond az összes miniszteri tárczákra kiterjeszti észrevételeit s másfél órai beszédben indokolja, miért nem fogadja el a költségvetést.

Dárdai Sándor nem abban találja a hibát, hogy közigazgatásunkban a kormány hatalom köre nem kielégítő, hanem abban, hogy közigazgatásunk a 48-iki közjogi átalakulás daczára még mindig azon körben mozog, melyen 48 előtt mozgott.

Szilágyi Dezső mindenekelőtt arra utal, hogy a kormány politikája folytán a keleti eseményekkel szemben, nevezetesen Bosznia elfoglalása folytán, mely miatt Széll Kálmán le is köszönt, a pénzügyek rendezése lehetetlenné vált s azért a felelősség a miniszterelnököt illeti.

Tagadja, hogy az ellenzéknek most már semmi kifogása a követett külügyi politika ellen nincsen, csakhogy most bevégzett, törvény által elfogadott ténnyel áll szemben és így természetesen magartatása is egészen más.

A miniszterelnök jövőben követendő politikájára nézve, a sajtó és a gyűlékezési jogra nézve teendő javaslataira utal, melyekre épen nincsen oka büszkélkedni.

Áttér azután a közigazgatás rendezésének kérdésére.

Legjelesebbnek tartaná a közigazgatási tisztviselők kinevezését; de nem rögtön és nem is egyszerre akarja az általa részletesebben előadott közigazgatási szervezetet keresztüll vinni. Egyébiránt nézete szerint a kinevezésben is megnyugodnék mindenki azon feltételek mellett, melyeket ő e részben szükségeknek tart. És pedig először: határozottan meg kell tiltani a közigazgatási tisztviselőknek a politikai választásokba való beavatkozását. A tisztviselő azon megyében, melyben hivataloskodik, képviselőjelölt se lehessen. Másodszor: képviselő kormányhivatalnoknak ki nem nevezhető addig, míg mandatumat tart, sőt még ennek megszűnté után is csak akkor, ha azóta legalább is egy év telt el. Harmadszor: a főispánoknak a felső házból kimaradása folytán okvetlenül szükségessé válnék a felsőház rendezése is. Ez is egyike a kormány nem teljesített ígéreteinek.

Végül a bizalmi kérdésre térvén át, polemizál a miniszterelnökkel, ki multkor azt mondta, hogy az állam hajója rázkódtatás nélkül haladt.

Kérdi a miniszterelnököt, hogy mikor akart a nemzet veszélybe rohanni és melyik veszélytől óvta az országot meg.

Tiszta Kálmán miniszter röviden reflexál Szilágyi beszédére.

Ezzel az ülés 2 óra 45 perczkor véget ért.

Jókai Mór beszéde

a képviselőház február 26-ki ülésén.

(Folytatás.)

Nagyobb és általánosabb eszméket ölelt fel Széll Kálmán, midőn államháztartásunk általános helyzetét tételenként csoportosította. Megdöböntő biz az, hogy összes jövedelmünköl saját belügyeink ellátására csak 18 millió marad. De hát t. képviselőtársam, Széll Kálmánnak feladata-e bennünket a falhoz szorítani azzal a kérdéssel, hogy improduktív kiadásaink összege miért ily nagy? Nem készen kaptuk-e azon törvényeket, a melyek ezeket megszabják s a melyeket megmásítani nem tudok? Nem készen kaptuk-e a vasutakat és ezeknek létrehozásáért ez a kormány felelős-e? Nem. Felelős ezért nemcsak az ezen kormányt megelőzőt kormányok valamennyie, felelős ezért a ház és ebben mindent ezt megelőzőt testület, mélt ezen vasutaknak létrehozását maga a képviselőház követelte és a legtöbbjét csaknem egyhangúlag megszavazta. (Ugy van! Igaz!) És én mondom hozzá: nagyon jól tette, mert ezen vasuthálózatra Magyarországunk oly életszüksége volt, hogy nélkül nem volnánk ország. (Tetszés.) Ha tehát megszavaztuk magunknak, most töljük és ne vessük szemre a kormánynak, hogy a mire köteleztük magunkat, azt teljesíteni is vellünk.

De bár mondott volna t. képviselőtársam hát egy mentő eszmét, melyet keresztüll vinni nem akar is, de a kormány által ketesztüll vitetni kívánhat. Hiszen nem azért gyűltünk itt össze, hogy egymást megsemmisítsünk, hanem, hogy használjunk, az országunk. (Ugy van! jobbiell.) Elismeri a t. képviselő úr, hogy odáig, míg a boszniai kérdés telmerült, mindaz, a mit a kormány tett, helyes volt; hogy a boszniai dolog megváltoztathatatlan, hogy a mi helyzetünkben súlyos és nehéz, az egy kézfordítással senki által, sem ő általa, sem senki más által egyszerű meg nem változtatható. Hanem mit tegyünk? Azt tanácsolja ő, hogy igyekezzünk pénzügyeinket csendesen kifejteni. Hát hiszen nem elég

csendesen fejtjük-e ki? (Zajos, tartós derűtlenség.) Biz az kinos dolog, t. ház hogy az általános derűtlenség közepette annak okozója nem képes abban osztozni. Én nagyon, de nagyon meghatva, lesnjtva éreztem magamat t. képviselőtársam vég-szavai által, mert, midőn ő azt, a mi jó volt politikánkban, meghagyta jónak s a mi nehéz volt politikánkban s a helyzetben, azt elismerte egy hirtelen megváltozhatatlannak, mégis azzal ült le a helyére, hogy a bizalmat megvonja eddigi barátaitól. Sajnos elveszteni egy oly colum-nális nagy tehetséget, mint az övé, azt tétlenségre kárhoztatva látni; de elveszteni egy jó barátot és olyankor, mikor — isten látja lelkiünkét — semmitte okot nem adunk rá: ez fáj. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Derűtlenség a baloldalon.) Ugy látszik, örömet csinállok vele a t. ellenzéknek, hogy a mi fáj arról bevallom, hogy fáj; de én mégis bevallom.

Szilágyi Dezső (közbeszól.) Komédia! Jókai Mór: Azt mondja a képviselő úr, hogy komédia. (Derűtlenség a baloldalon.) Engedjen meg a képviselő úr, de megbánja ezzel a szóval ezt a házat. Ez a haza csak ugy az enyém, mint az önöké; e színpadon nekem csak annyi elveszteni valóm van, mint önöknek, és higgye el nekem, én babérokat e színpadon nem kerestem, de nem is találtam soha, hanem a mit másutt szereztem, azt is itt tépték le rólam. (Élénk éljenzés a jobboldalon.)

Másik pontja a határozati javaslatnak az, hogy „a kormány a nemzet hanyatló közgazdasági erejének emelésére rendszeres tevékenységet nem tanusít.”

Már ez a tárgy csakugyan olyasmi, t. ház, a mit lehetetlen másutt megvitetni, mint az illető miniszteriumok költségvetésének részletes tárgyalásánál; ott van helye és ideje elmondani, mit tettek, mi van készülőben a jövőre és mi az, a mit a miniszteriumtól követelünk, hogy megtegye, ha megtenni nem jutott eszébe. Hanem azt mondják, nektek erre nincs képességetek. Tudjuk. Mert hiszen minden nap olvassuk az önök hírlapjaiból, hogy köztünk nincs telet-ség. Elismerjük, t. ház, hogy köztünk nincsenek genieik, legalább addig, míg e padokon ülünk, a mi azonban nem gátol senkit közülünk abban, hogy ha ide hagyja ezt a „societas obscurorum virum“-ot és oda át megy, abban az órában mindjárt „lumen mundi“-vé ne legyen fölemelve. (Élénk általános derűtlenség.) A legpraegnansabb példáját annak, mennyire egészen más színben láthatja magát valaki a tulsó oldalon, mint itt talál, Simonyi Lajos képviselő úrban találok, (Halljuk! Halljuk!) a ki szintén aláírta azon határozati javaslatot, mely szerint a kormány a nemzet hanyatló közgazdaságának emelésére rendszeres tevékenységet nem tanusít és elfelejtette azt, hogy ebből neki egyharmadrész jutna, ha liquidáltatnék. (Derűtlenség a jobboldalon.) De én igazságosabb vagyok hozzá, mint magához és volt kollégáihoz és konstátálom, hogy az ő minisztersége alatt is történtek intézkedések, melyek a közgazdaságnak nem hanyatlására, hanem emelésére szolgáltak. Ő alatta történtek, a lőtenyésztes emelésére, a távirda-hálózat kifejtésére szolgáló intézkedések. Én tehát az ő érdemeit ismerem; emlékezem rájuk, sajnálom, hogy ő maga elteledte. (Derűtlenség.)

Ezután térjünk oda vissza, hogy közöttünk nincsenek genieik. Megmondom egész őszintén, hogy én a milyen nagyon tisztetem a költészet, a művészet régióban a genieket, olyan nagyon nem óhajtok velük találkozni a praktikus életben. (Tetszés a jobboldalon.) Politikai genieikben nem hiszek, a finansz-geniekben gyanakszom; a nemzetgazdasági geniektől pedig rettegek. (Élénk tartós derűtlenség.)

En a közönséges, hétköznapi emberek tanácsadása után szeretek járni. Hogy rossz évtűnk volt, azt magam is tudom és érzem, de én nem tűzném azt zászlónkra, hogy mi vagyunk azok, kik jó évet tudunk csinálni, mint t. képviselőtársaink, kik a rossz természet egy talajjavító törvényjavaslattal tudnának segíteni. (Derűtlenség.) Hisz a múlt években ép a legjobb gazdának volt a legrosszabb termés s a legjobb, legkövérebb föld adta a legrosszabb aratást. S az inséges gazdasági eredményt nemcsak Magyarország sýnyli, hanem nyög alatta Anglia, Németország, Olaszország, a gazdaságok muntaországai. És mégis ez országokban nem akadt soha olyan vad oppozitio, mely ezért a kormányt okolta volna. (Élénk derűtlenség.)

A harmadik ok — ezt már csakugyan papírról kell olvasnom, mert oly szépen és körmonfonottan van írva, hogy kár volna egy szónak is belőle elveszni — a harmadik ok az, hogy: „a kormány nem csak nem kedvezményezi a közigazgatás szükséges átalakítását, de a közigazgatás körében meghozott törvények hatályos foganatosítását is elmulasztja, sőt a közelet erkölcsi tisztaságának megőrzése körül sem tudta a kormányzat felügyeleti kötelességét azon gondossággal és szigorral teljesíteni, melyet a közérdek kíván.”

Tehát a közigazgatás szükséges átalakítása. Ez ki is lett fejtve: a választási rendszer helyett a kinevezés behozatala. (Egy hang: Ki mondta?) Én most is hallottam Eötvös Károlytól. Ez olyan tárgy, a mi fölött sokáig lehet vitatkozni. Ez a kérdés maga elég árra, hogy betöltsön egy egész ülészakot. Mert nem elég megismer-

ni egy vármegyét, meg kell ismerni az egész országot. (Helyeslés.) S mikor az adatok hálózata előttünk van, nem a szakutdós elfogultságával, nem a táblabíró előítéletével, hanem a bíró részrehajlatlanságával kell ítéletet mondani. (Tetszés a jobboldalon.) Ez nagyobb munka, mint hogy ez egy képviselőházi „speech“-chel meg lenne emelhető. Nem fogunk előle kitérni, bele fogunk menni: csak ne kívánják tőlünk, hogy e nagy kérdést úgy per tangentem, mintegy mellékletet, affixumát a budgetnek sebes kutyafutásban elvégezzük. (Élénk derűtlenség.)

(Vége követ.)

Egy új iparfejlesztő szövetség.

Az a bizottság, melyet iparpártoló 24-es bizottság nevezet alatt említettünk eddig is, végre befejezte munkálatait és azokat egy márczius hó 7-dikén tartandó teljes gyűlés elé fogja terjeszteni.

A harmas albizottság munkálata behatóan foglalkozik a törvényhatóságoknak a székesfehérvári kiállításról szóló jelentésével, gr. Zichy Jenő ismert emlékiratával és végül az eddigi ipar-szakegylettekkel, mely utóbbiak, és a törvényhatóságok hozzájárulásával az iparfejlesztő szövetség létesítendő volna.

Azon teendőket, melyek a magyar ipar hathatós előmozdítására megindítandó mozgalomban főlvendők volnának, az említett albizottság a következő rendszeres csoportokba foglalta össze:

I. A termelés fejlesztése.

1. Munkaerők fejlesztése. a) Iparos organizáció (az ipartörvény revíziójával, ezelszerűt és erélyes végrehajtásával kapcsolatban) kettős célal, n. m.: 1. az ipartársulás fokozása végett; 2. az iparosok anyagi jólétének és művelődésének előmozdítására.

b) Ipariskolák és pedig: 1. ipariskolák tanonezok számára (tanoneziskolák), a továbbképzés lehetségesítésére; 2. közép ipartanodák, rendszeres oktatással, technikai irányzattal munkavezetők és kisebb önálló iparosok kiképzésére; 3. esti és ünnepi, esetleg téli tanfolyamokkal mind munkások, mind önálló iparosok számára technikai szaktanfolyamok (városi ipari rajztanoda, technologiai iparmuzeum, közép-ipartanodai külön tanfolyamok); 4. a közép-ipartanodával és szaktanfolyamokkal párhuzamban a művészeti irány fejlesztésére műipartanoda és műipari szaktanfolyamok; 4. tanműhelyek egyes lokális népiparok fejlesztése tárgyában (házi ipar.)

c) Irodalmi működés szakfolyóiratok szakkönyvtár és egyéb ipari szakművek kiadása.

d) Szemlélet általi oktatás, gyűjtemények kiállítása és pedig: 1. technologiai czélúak különféle javított gépek, eszközök, anyagok, segédszerek, új eljárási módok feltűntése, jelesebb készítmények (utánzás végett); 2. iparművészeti czélúak (iparművészeti muzeum).

e) Buzdítás. Idősebb munkásoknak és önálló iparosoknak kitüntések általi buzdítása, munkások számára érmek és pénzbeli jutalmak, pályázatok műipari tervekre és rajzokra; érmek és jutalmak útjásokra, javításokra és általában ipari érdemekre önálló iparosok számára.

f) A külföldön tanulni kívánó iparosok kiképzésének előmozdítása az ott levő magyar egyletek közbejöttével.

g) A szabadalmi ügy rendezése.

2. Az iparos-osztály vagyoni helyzetének javítására czélzó intézmények: a) segély-pénztárak betegség, elhalálozás, munkaképtelenség esete munkások és kézműiparosok számára;

b) takaré- és hitelintézmények, pénzbankok munkások számára, takaré- és hitelintézetek szövetségi alapon, melyeknek feladata egyszerűsággal a hitelt az iparosok számára közvetíteni.

c) nyersanyag beszerzési, raktározási gépek és készülékek közös használatára czélzó szövetsézetek.

II. Forgalom és értékesítés előmozdítására.

1. Közlekedési eszközök és pedig: közutak építése, javítása és helyes útrendszabályok az iparra való tekintettel; vízi utak fejlesztése, nyersanyagok olcsó szállítására való tekintettel; vasutak, vicinális és ipari vasutak. (Mindhárom nemű közlekedési eszközöknél oly tervszerű tarilapolitika érvényesítendő, mely különös feladatává teszi a haza iparérdekeinek szolgálai.) Tengerészet fejlesztése, valamint a kikötőkben és a külföldnek, főleg Kelet főbb kereskedelmi pontjain ügynőkségek és közvetítő közegek felállítása.

2. Pénzüntézetek. Az iparosok hitelgényeinek kielégítésére szolgáló pénzüntézetek fejlesztése, különösen pedig a létező pénzüntézeteknél annak kieszközlése, hogy az ipar fejlesztését és támogatását különös feladatukká tegyék. A követelések érvényesítésére czélzó bírósági eljárás hatályosabbá, gyorsabbá és olcsóbbá tétele.

3. Az eladás előmozdítása érdekében a) árúcsarnokok létesítése, különösen a népipar (házi ipar) készítményei számára;

b) kiállítások rendezésénél bizonyos rendszeres tervszerűség életbeléptetése;

c) vásártűgy, házalási kereskedelem rendezése.

4. A hazai iparczikkek fogyasztásának előmozdítása: a) állami, hatósági és közüntezeti szükségletek fedezésénél a hazai ipar igénybevétele;

b) a nagyközönség megnyerése a hazai iparczikkek fogyasztására és viszont az iparosok ellenőrzése.

III. A hazai ipar direkte fejlesztése állami és társadalmi eszközökkel.

1. Adókedvezmények különösen újonnan meghonosítandó iparágak számára.

2. Gyárak létesítése a nagybirtokos és töképezés osztályok által.

Hogy ezen teendők megoldásában egy cél-szerű rendszert lehessen követni, szükséges az eddig a hazai ipar érdekében működött testitiek és közegek bevonásával oly központi közeget teremteni, mely képes legyen számbavenni az e téren eddig történt intézkedéseket, javaslatokat, különféle kezdeményeket és ezek alapján a szakérők egyesítésével és a társadalmi tényezők, nevezetesen a törvényhatóságok által rendszeres működésének tekintélyt és befolyást biztosítani.

Ezért hozza javaslatba az albizottság egy országos ipartügyi bizottság létesítését, melynek szerveztetere nézve a következő javasoltatik:

Országos ipartügyi bizottság czélja: A hazai ipar előmozdítására társadalmi és a szakérőket egyesíteni, az általános és időnkinti teendők-re nézve rendszeres programot megállapítani és ennek fokonkinti megvalósítása érdekében mint kezdeményező, illetőleg mint közreműködő, mint támogató, vagy mint közvetítőnek hathatós működést kifejteni.

Alakulás és szerveztet. Az ipartügyi országos bizottság alakul a kormánynak, az ország összes törvényhatóságainak, az összes kereskedelmi és iparkamaráknak, s az ipar érdekében eddig is működő országos egyletek megbízottjai, kiküldöttői s illetőleg választottjaiból. És pedig:

a) a kormány fölkeretik, hogy a földmivélés-, ipar- és kereskedelmi-, a pénzügyi-, közlekedési-, a vallás- és közoktatási-, az igazságügyi-, a belügyi- és a honvédelmi miniszteriumok kebeleiből küldjön ki egy-egy tagot, mint az országos bizottság állandó tagját.

b) az ország minden törvényhatósága fölkerendő, hogy kebeleiből két tagot küldjön ki az országos bizottságba, kik közül egy lehetőleg állandóan Budapesten tartózkodjék. E két tagnak feladata volna nemcsak lehetőleg az országos bizottság gyűlésein részt venni, hanem időközben is állandóan közvetíteni az összeköttetést a végrehajtó bizottság és az illető törvényhatóság között.

c) az ország összes ipar- és kereskedelmi kamarái hasonló czélból két-két tag kiküldésére hivatnak fel.

d) a szakegyletek a következő arányban képviseltetik magukat az országos bizottságban: az országos magyar iparegyesület 4, az általános iparegylet 4, a központi házi iparegylet 2, az országos nőiparegylet 2 és esetleg a hazai iparpártoló egylet 2 tag által.

Mindezen kiküldöttek és megbízottak küldöikben három évre nyerik megbízásukat. Időközben csak is netalan előforduló változások vagy üresedések pótlásának van helye.

Az így megalakult országos bizottság a körülményekhez képest egyes, az iparpártolás terén érdemeket szerzett oly egyének által egészítheti ki magát, a kiknek közvetlen közreműködése az ügy érdekében kívánatos.

Az országos bizottság a folyó teendők vitelére egy végrehajtó bizottságot küld ki kebeleiből.

Végrehajtó bizottság. A végrehajtó bizottság 12 rendes és 3 póttagból áll, kiknek legalább fele része állandóan Budapesten tartózkodik. A végrehajtó bizottság évről-évre választatik.

A végrehajtó bizottság az 1. §. értelmében a folyó ügyeket előkészíti és esetleg ezek elintézésében intézkedik, szóval teljesíti az állandó működést. Az országos bizottság évenként legalább egyszer, de az elntézendő ügyek fontosságához képest többször is tarthat teljes ülést.

Az országos és végrehajtó bizottság eljárásában fölmerülő költségek magánúton gyűjtendő adományok által fedeztetnek. Azonban egyes konkrét célok elérésére, gyakorlati kivitelére és az ehhez szükséges pénzerő beszerzésére, ugy biztosítására az országos bizottság külön alkalmas módokról és eszközökről, esetleg külön társulatok létesítéséről is gondoskodhatik.

Mihelyt az országos ipartügyi bizottság megalakul, a székesfehérvári kiállítás alkalmával tartott értekezletből kiküldött és jelenleg működő 24-es bizottság feladata befejezettnek tekintetik és feloszlik.

Kolozsvármegye közigazgatási bizottsága.

Főispán gr. Esterházy Kálmán úr elnöktele alatt folyó hó 1-én tartotta rendes havi ülést.

Ezer ülésről a következőket tartjuk érdeemesnek följegyezni:

Alispán Gyarmathy Miklós a fősorozá-

Arlejtési hirdetmény.

A maros-újvári m. kir. sőbányahivatalnál a folyó 1880-ik évben szükségeltetik 20,000 darab 1 meter hossza és 45 centimeter széles varrás nélküli négy nyíltos szöveti kender zsák apró só-csomagolás végett.

Ezen só-zsák szükségletnek vállalkozás utján biztosítása végett 1880. évi Mártius 24-én délelőtt 12 órakor a m.-újvári m. kir. sőbánya hivatali irodájában írásbeli ajánlatok elfogadása mellett — nyilvános árlejtés fog tartatni.

Felhívtnak vállalkozni szándékozik, miszerint 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatukat az 5 százalék bántpénznek és a zsák-minták melléklése mellett a maros-újvári m. kir. sőbánya hivatalhoz a kitűzött határidőre adják be, a borítékra reá írva: „Ajánlat zsákszállításra.”

A szerződési feltételek a m. kir. sőbánya-hivatal irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

M. kir. Bányagazgatóságtól.

Kolozsvárt, 1880. évi február hó 27-én.

(94) 2—3

Bérbeadó

a folyó 1880-ik évi április hó 24-től kezdve több évre Kolozsvárt a Diana-fürdő mellett fekvő báró Bánffy-kert, összes épületeivel és az egész parkkal együtt, a mely májálisk s egyéb társas mulatságok tartására, a városhoz eső közelsége miatt legalkalmasabb. Bejárat a Diana-fürdő során és a Linczegeteza felől;

továbbá a tsnádi fürdőn báró Bánffy Adám úr által újon épített, kávéházzal egybekötött vendéglő, hasonlólag folyó évi április hó 24-től kezdve kedvező feltételek mellett.

Ertekezhetni Kolozsvárt Bartha Lajosnál (főter 2. sz.), a hol a tsnádi fürdő tervrajza is megtekinthető.

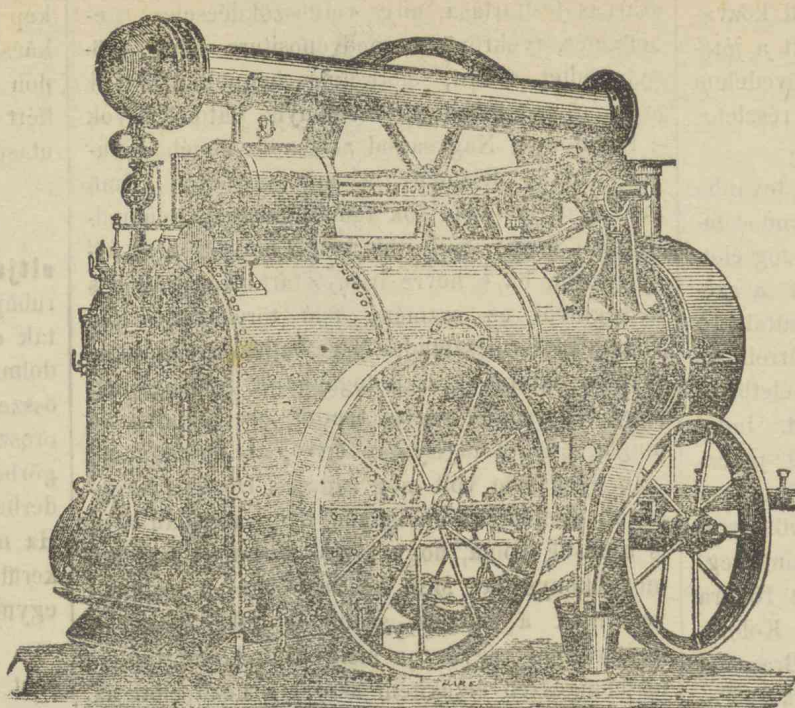
Alólírt nagymennyiségű zabot vásárolni készpénz fizetés mellett, nagyobb szerű ördösek eladását és vásárlását közvetíti.

Bartha Lajos,

Kolozsvárt, főter 2. sz.

(88) 3—3

GARRETT R. és FIAI

két arany eremmel

és más díjakkal lettek kitüntetve.

Főigynök **KOTZÓ PÁL** gépész mérnök

Budapest, üllői út 18. szám alatt.

ajánlja
Sorozatgépít, melyek világírűek. Magyarország viszonyainak megfelelően átalakítva, leszállított áron:
Gőzmozgonyait, fa és szén, valamint szalmafűtőszek, kétszer oly nagy munkaképességgel, mint a növeleges lövész, kevés tüzelő-anyag-fogyasztásuk által tűnnek ki;
Cséplőgépeit, újonnan átalakítva, nagyobbított rosta-felülettel, nagy munkaképességgel, tiszta cséplésre;
Rostát, minden gabonamű tisztításához, valamint
Üzágrostát;
továbbá:
Arató és kaszáló gépeit,
Járgányait és járgányosplóit, angol vagy amerikai rendszerben, tisztító készülékkel vagy a nélkül, állók vagy szállíthatók;
Szónagyűjtőt, angol és amerikai rendszerben;
Különböző rostát;
Takarmány-készítő gépeit.
Malmait stb.

Képes arajgysekek ingyen és bérmentve.

1878-ban száz éves fennállása ünnepélyt ülte,

Hutflesz Károly

KOLOZSVÁRT,

(24—*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemekeket, s leszámítól escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLÁTOTT

Fűszertárát, bőrkereskedését,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű

fagygyugyertya és szappan-gyártmányait. (21)

Cs. kir. oszt. szabalommal

és

porosz királyi ministeri jóváhagyással.

Dr. Borchardt illatos növény-szappan a testbőr szépítésére és jobbitására, elismert hatékonyságú minden bőrkütséknél, eredeti csomagolásában bepecsételve 42 kr.
Dr. Koch növény-zunkorú, ismert jelességű házi- és konyhai, rekedtség, nyálkásodás és torokkarcolásnál stb. 70 és 75 kros eredeti dobozokban.
Dr. Béringuier fő-gyökér-hajolaja a haj és szálak sűrítésére és fenntartására, 1 palack ára 1 frt o. é.
Dr. Béringuier növényi hajfestőszere, valódian fest fekete, barna és szőke szíre; teljesen fűszereivel kefélve és eszékelve 5 frt.
Dr. Béringuier zamatok Koronaszere, ártékes illat és mosóvíz, mely az éleztöröket erősíti és ártí; eredeti palackokban ára 1 frt 25 kr. és 75 kr.
Dr. Lindes tanár növényi ruha-kenőse, a haj fényét és ruganyosságát fokozza és egyszer-mind az oldalhaj összetartására is alkalmas; eredeti darabokban 50 kr.

Dr. Suin de Boutemard zamatok fogszappan a fogak és a foghús éntartására és tisztítására a legáltalánosabb és legbiztosabb szer; egyos és feles csomaglakban ára 70 és 35 kraj-ezár.
Balzsamos olajgyógyszappan, a bőr finom-sága és puhasságára élető és tartós befolyása által tűnik ki; 35 kros csomagokban.
Lederer testvérek balzsamos földi-dő-olaj-szappan, darabja 25 kr. 4 darab 1 csomagban 80 kr. Különbösen csillagoknak ajánlható.
Dr. Hartung China-héj-olaja, a haj növesztése és szépítésére bepecsételt és pohárban bélyegzett üvegekben ára 85 kr.
Dr. Hartung növény-kenőse, a hajnövesztésére és feldésztésre, bepecsételt és üvegeben bélyegzett téglékben ára 85 kr.
Gyógyszere Benzoe-szappan, legfinomabb mosószappan, ugyanazon eredménnyel bír, mint a Benzoe-tincúra; 4 csomagonként 40 kraj-ezár.

Valamennyi fentebbi orzikk, mint feltűnő tulajdonságuk által dícsőretesen bebizonyított tárgyak valódiságukért jótállással kizárólagosan kaphatók: Kolozsvárt: WOLFF J. BÍRÓ JÁNOS gyógyszerészeknél; és DIETRICH SAMU kereskedésben. Valamint: Beszterceben: Fleischer Rudolf, Kelp Frigyes, Brassóban: Jekelius Ferd. és Teustner Carl L. gyógyszerészeknél; Földvárt: Nadhera Pál, Lézd-Vásárhelyen: Fejér Lukács, Maros-Vásárhelyen: Pogarasi D. J. Medgyesen: Brekner Károly, Nagy-Szebenben: Stengel Sámuel. Segesvárt: Mischbacher József, J. B. Seps-Szent-Györgyön: Csutak-testvérek, Szamosújvárt: Placintár Dávid gyógyszerész, Szász-Szeben: Reinhardt J. C. gyógyszerész, Tordán: Trajánovits Ede gyógyszer. Székely-Udvart: Nagy Solyomsi Konez János András gyógyszer. urnál.

Övünk hamisításoktól, nevezetesen dr. Suin de Boutemard főgőpé és dr. Borchardt növény-szappanya hamisításától, melyek kitűnő, t. o. közönség rászédésére számított elnevezések alatt hamisítók által hoztatnak orgalomba. Több hamisítót és elárulót ítélt már el a törvénszék igen érzékeny pénzbüntetésre.

(7)

REIMOND és TÁRSA Berlinben,

cs. kir. szabadalmak tulajdonosai

és gyárosok.

Szigethy József,

oszt. es. és m. kir. szabadalmazott

„FLÓRA CRÉME“-je

az eddig ismert legkitűnőbb szépítő szer, mely minden rossz utókövetkezés nélkül az arc, nyak és kezeknek bámulatraméító szépséget eszközöl; ugy a

„FLÓRA HÖLGY-POR“

a hajporok királya hamisítatlanul kapható, Kolozsvárt: Szék Miklós és Bíró János gyógyszerészeknél.

Árak: Flóra Creme 1 frt 50 kr. Flóra Hölgypor 50 kr.

(57)

8—10

FERENCZI IGNACZ

Kolozsvárt, főter 25. sz.

ajánlja dúsan ellátott

kész férfi, női- és gyermek cipők raktárát.

Legujabb nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett, mindennemű megrendelések legrövidebb idő alatt teljesíttetnek.

T. cz. vidéki megrendelők részére mérték cipő, vagy számszerint teljesíttetnek.

(24)

(27—52)

Simonffi István gazdasági gépész gépgyára Kolozsvárt.

Van szerencsém tudatni a nagyérdemű közönséggel, hogy jelenlegi gépgyáram az újabbkori igényeknek megfelelőleg, segéd-gépekkel el van látva és így elvállal bármily külföldi gyártmányu gépeket kijavításra a legpontosabb kiszolgáltatás és igen jutányos árak mellett, nevezetesen:

gőzgépeket, gőzesplóket, gőzsi-vattyukat, kút- és malom-szerkezeteket s bármily tízedes vagy más rendszerű mérlegeket.

Készletet tartok saját gyártmányaimból, nevezetesen:

vasekékből, eketaligákból, kézi cséplőgépekből, rostákból, kukoricea morzsolókból, szeeska és répaágókból és egyéb gépekből,

melyeket jutányos árak mellett a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlani bátor vagyok.

(28)

23—52

SIMONFFI ISTVÁN,

gazdasági gépész és gépgyáros.

Simonffi István gazdasági gépész gépgyára Kolozsvárt.

A kemény tartós hideg miatt

ATÚZIFA

tetemesen megdrágulván, azokat mégis az eddigi olcsó árban

minden áremelés nélkül, házhoz szállítva, előre készpénz fizetés mellett

4 KÖBMETER

egy ölbe rakva.

Hasáb Kurtára felapritott
1-ső rendű bükkfa 12 frt — kr. 13 frt 60 kr.
II-od „ vegyes 11 frt 20 kr.

A valódi 4 köbmeteres ölek és ezeknek tömött rakásáról saját raktári helyiségembe meggyőződést szerezhetni. Ha pedig a t. vevő azt kívánja, hogy a fa lakásán is ölbe rakassék, akkor ölenként még 25 kr. felülfizetendő.

Megrendelések elfogadtnak Vogel Károly ur tizletében, valamint lakásomon: fapiacz-sor 2. számú háznál.

Szentjánosi Ferencz.

(51)

(5—*)

Poudre de Serail.

BLAHÁNE LOUIZA művésznő kedvencez arczpora.

Ezen arczpor, vegytanilag tökéletesítve, minden ártalmas szerekől mentes és oly kitűnő tulajdonságokat egyesít, hogy minden, eddig a küll- és bel-földön készített porokat sokszorosan felülmúlja; nagymértvű federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvjá, az arcznak és a test-színnek ifjú és természetes színezetet kölcsönöz, ugy hogy a legelősebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitűnő hatásuért Blaháné Lujza asszonyosság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Nüller J. L. ezeltől Vadász Ferencz ö. v. utóda illatszerezs urnak Budapestén.

A Poudre de Serail, melyet ön feltalált, valóban kitűnő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyszer-mind rendszeres használatnál ártalmatlansága által az arczra oly kitűnő jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért, jövőben mint kedvező arczporomat kizárólag fogom használni, de meg vagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jószágáért általam előismerésnek fog örövendeni.

Tisztelettel

BLAHA LOUIZA.

Creme Pompadour.

Az illatszárterén jelentékeny párisi kitűnőségekkel való összeköttetésem folytán sikerült a világírű és fölötté határos „Creme Pompadour“-t egész eredeti tisztaságában és erejében előállítanom. Ez azon szer, melylyel a hírneves asszony egész agg koráig fenn tudta tartani csodaszépességét a nélkül, hogy az egészségének ártott volna, azért nem mulasztatom el a t. hölgyvilágnak azt a leghathatósabban ajánlani. E kitűnő szer jóval felülmúl minden eddigi e nemű gyártmányt. Egy téglye ára használati utasítással 1 frt 60 kr.

Csak azou készítmény valódiságáért készekedem, mely véd-jeggyemmel el van látva. Legnagyobb választék valódi francia és angol illatszerekben.

Minden doboz Poudre de Serail a mellékelt bejegyzett véd-jeggyel van ellátva 60 kr. és 1 frt dobozokban; valódi minőségben csupán a feltalálónál Müller J. L. ezeltől Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerezs a „Virágkirályné“-hoz Budapest, Koronaherecz-utca 2. szám kapható.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Nyomatott a „KELET“ nyomdájában Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.